

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Energielabels bij monumenten

Webinar Routekaart Duurzaam Erfgoed

5 maart 2026

Klimaatakkoord

Ook monumenten

Vanwege
ouderdom en
doorgaand
gebruik circulair

Gebruik kan
energiezuiniger
(CO₂-reductie)

Met oog voor
en behoud van
cultuurhistorische
waarden

Verduurzaming
monumenten
vraagt om
maatwerk-
oplossingen

Monumenten
kúnnen en
móeten
verduurzamen

Klimaatakkoord

Ook monumenten

Monumenten
kúnnen en
móeten
verduurzamen

duurzaamerfgoed.nl

Vastgelegd in
Routekaart
Verduurzaming
Monumenten

Doel CO2-
reductie van
40% in 2030 en
60% in 2040

Gemiddelde
over gehele
monumenten-
voorraad in
Nederland

Routekaart is van
erfgoedsector;
RCE is een
partner

Programma Erfgoed en duurzaamheid

Ga naar de website

Doelstelling programma

"Stimuleren dat monumenten zo optimaal mogelijk verduurzaamd worden. Dat betekent streven naar de maximale reductie van de uitstoot van CO₂, in balans met de cultuurhistorische waarden."

"Erfgoed geen barrière, maar onderdeel van de oplossing. Verduurzaming van monumenten vraagt om maatwerkoplossingen, maar de overtuiging is dat ook monumenten kunnen en moeten verduurzamen."

Wat is gebouwd erfgoed?

Rijksmonument

Provinciaal
monument

Gemeentelijk
monument

Werelderfgoed

Beschermd
stads- of
dorpsgezicht

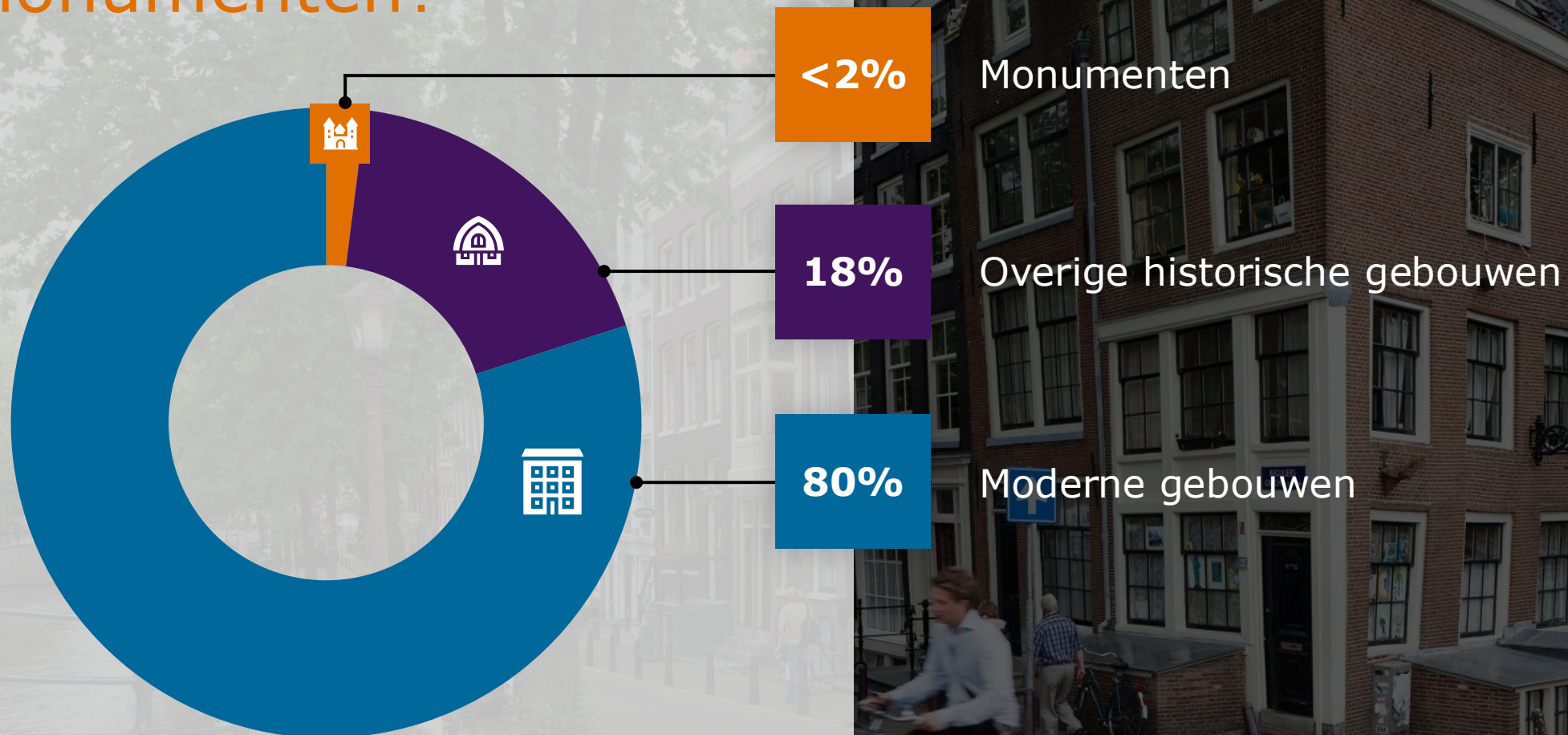

Historische
panden

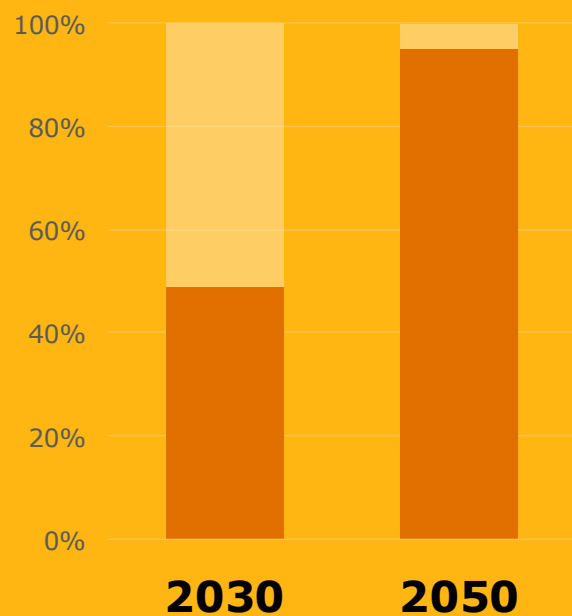
Hoeveel monumenten?

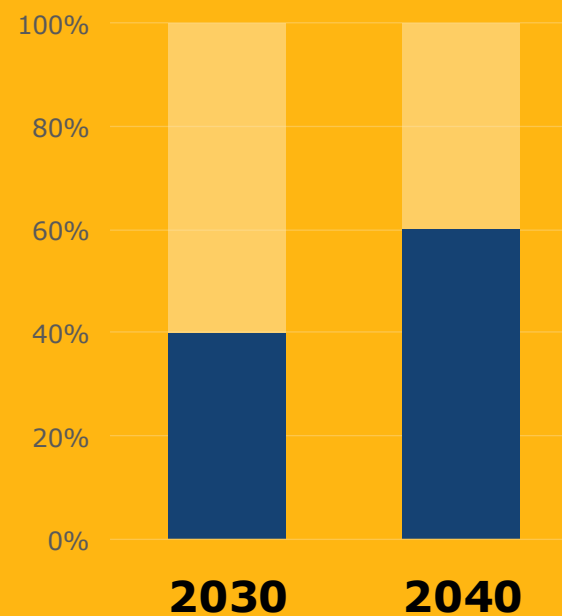

Hoeveel minder CO₂?

Nederland 🏠

🏰 Monumenten

Menu

Energielabel
monumenten
(professionals)

Energielabel
monumenten
(eigenaren)

Hoe verduurzamen
monument

(Leeg)

Samenvatting

Afsluiting

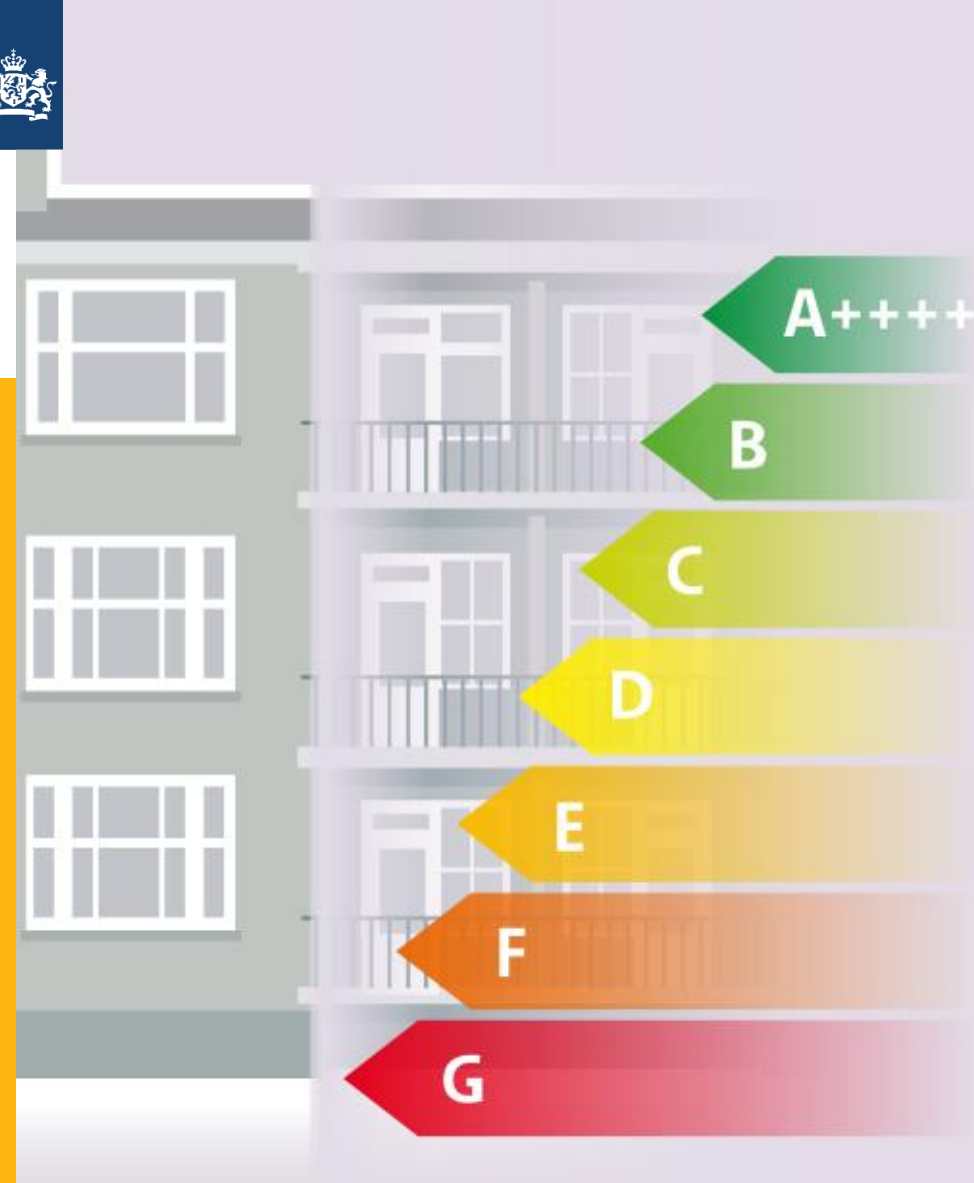
Energielabel bij monumenten

Voor professionals

Europese verplichting

- › De herziene Energy Performance of Buildings Directive (EPBD IV) gaat over hoe duurzaam een gebouw moet zijn in 2050 en hoe we daar komen.
- › Voortvloei van Europese klimaatafspraken.
- › De invoering van een energielabelplicht voor monumenten is onderdeel van de EPBD IV.

Beoordeling geschiktheid energielabelsystematiek (1/2)

Conclusies van het onderzoek:

- › Methodiek van de NTA 8800 geschikt voor het berekenen van de energieprestatie en het bepalen van een energielabel van een monument.
- › Echter dient de energieprestatieberekening wel in de context gezien te worden van hoe deze bedoeld is: als een objectieve en gestandaardiseerde methode om de energetische kwaliteit van een gebouw te bepalen zonder de invloed van de gebruiker.

Ga naar rapport

Beoordeling geschiktheid energielabelsystematiek (2/2)

- › Het standaard advies op het energielabel is vaak niet realistisch voor monumenten. Aanbeveling is om op een eenduidige manier tot de soms complexe en monument-specifieke adviezen te komen, waarbij rekening gehouden wordt met het voorkomen van schade aan het gebouw en/of aantasting van de monumentwaarde.
- › Als op basis van advies-op-maat een energieprestatieberekening gemaakt wordt, en duidelijk is wat de haalbare (realistisch ingeschatte) energiebesparingen zijn, kan een eis gebaseerd worden op de realisatie van haalbare en wenselijke maatregelen bij monumenten (wat behaald moet worden in relatie tot wat haalbaar is), in plaats van gebaseerd op energielabelstappen.

Energielabel verplicht voor monumenten

- > Volgend uit de EPBD IV is vanaf 29 mei 2026 een energielabel ook verplicht voor monumenten.
- > Dit geldt voor alle monumenten: rijksmonumenten, provinciale monumenten en gemeentelijke monumenten.
- > Geleidelijke invoer: Energielabel verplicht bij verkoop of verhuur van monument (nieuwe huurovereenkomst of verlenging van huurovereenkomst).
- > De uitzondering voor kerken in religieus gebruik blijft bestaan (ook voor niet-monumenten).

"Voor bepaalde type gebouwen voorzie ik een alternatieve aanpak voor de ZEB-niveaus. Denk daarbij aan monumenten, waar alleen die maatregelen worden gevraagd die mogelijk zijn met behoud van de monumentale waarde."

Uit: Brief Mona Keijzer aan de Tweede Kamer - 14 juli 2025

Wel stimuleren maar geen normering

- › Monumenten worden uitgezonderd van normering in 2030, maar richting 2050 zullen de maatregelen getroffen moeten worden die mogelijk zijn met behoud van de monumentale waarde.
- › Geen C-label verplichting voor monumentale kantoren.
- › Geen uitfasering van EFG-labels voor monumentale huurwoningen.
- › Geen minpunten voor monumenten in woningwaarderingssysteem huurwoningen.

Waarom verplichting van energielabel?

Monitoring

Verduurzaming
stimuleren

Informereren

Geldig tot
1-03-2034

Status
Definitief

Deze woning
heeft energielabel

C

Isolatie

1 Gevels	+/-	+	++
2 Gevelpanelen	n.v.t.		
3 Daken	+/-	+	++
4 Vloeren	+/-	+	++
5 Ramen	+/-	+	++
6 Buitendeuren	-	+/-	++

Installaties

7 Verwarming	HR-107 ketel	Verbeteradvies
8 Warm water	Combiketel	Verbeteradvies
9 Zonneboiler	Geen zonneboiler	Verbeteradvies
10 Ventilatie	Natuurlijke toever met mechanische afzuiging	Verbeteradvies
11 Koeling	Geen koeling	Verbeteradvies
12 Zonnepanelen	Geen zonnepanelen	Verbeteradvies

Deze woning wordt verwarmd via een aardgas aansluiting

Warmtebehoefte
in de wintermaanden

Risico op hoge
binnentemperaturen
in de zomermaanden

Aandeel hernieuwbare
energie

0,0%

Monitor Verduurzaming
Gebouwde Omgeving 2025

Energie label woningen

Registratienummer
123456789

Datum registratie
1-03-2024

Geldig tot
1-03-2034

Status
Definitief

Deze woning
heeft energielabel **C**

Isolatie				Installaties		
1	Gevels	+/-	+	7	Verwarming	HR-107 ketel
2	Gevelpanelen	n.v.t.		8	Warm water	Combiketel
3	Daken	+/-	+	9	Zonneboiler	Geen zonneboiler
4	Vloeren	+/-	+	10	Ventilatie	Natuurlijke toever met mechanische afzuiging
						Verbeteradvies
						Verbeteradvies
						Verbeteradvies
						Verbeteradvies

Isolatie

1 Gevels	+/-	+ ++
2 Gevelpanelen	n.v.t.	
3 Daken	+/-	+ ++
4 Vloeren	+/-	+ ++
5 Ramen	+/-	+ ++
6 Buitendeuren	-	+/- + ++

Installaties

7 Verwarming	HR-107 ketel	Verbeteradvies
8 Warm water	Combiketel	Verbeteradvies
9 Zonneboiler	Geen zonneboiler	Verbeteradvies
10 Ventilatie	Natuurlijke toever met mechanische afzuiging	Verbeteradvies
11 Koeling	Geen koeling	
12 Zonnepanelen	Geen zonnepanelen	Verbeteradvies

Deze woning wordt verwarmd via een aardgasaansluiting

Warmtebehoefte
in de wintermaanden

Laag

Gemiddeld

Hoog

Risico op hoge
binnentemperaturen
in de zomermaanden

Laag

Hoog

Aandeel hernieuwbare
energie

0,0%

Toelichtingen en verbeteradviezen vindt u op pagina 2 en verder

**Warmtebehoefte
in de wintermaanden**

Laag

Gemiddeld

Hoog

**Risico op hoge
binnentemperaturen
in de zomermaanden**

Laag

Hoog

**Aandeel hernieuwbare
energie**

0,0%

Toelichtingen en verbeteradviezen vindt u op pagina 2 en verder

Over deze woning

Adres

Voorbeeldstraat 18
1234 AB Voorbeeldstad

BAG-ID: 17 280 100 000 845 75

Detailaanduiding

Bouwjaar 1990
Compactheid 1,99
Vloeroppervlakte 93 m²

Woningtype

Hoekwoning

Opnamedetails

Naam

Pieter Hendrik van Leeuwardingen

Examennummer

99999

Certificaathouder

Janssen-De Vries Energielabelcertificaten en inspecties B.V.

Inschrijfnummer

123.45.678

KvK-nummer

12345678

Certificerende instelling

Energielabelcertificerende instelling b.v.

Soort opname

Basisopname

U kunt de geldigheid van dit energielabel controleren op www.ep-online.nl/ControlerenEchtheid

Toelichting bij dit energielabel

Voor uw woning is het energielabel bepaald. Dit label geeft aan hoe energiezuinig uw woning is. De energiezuinigheid wordt bepaald door de mate van isolatie en de energiezuinigheid van de installaties die nodig zijn voor verwarming koeling, warm water en ventilatie. Ook de eventuele opbrengst van zonnepanelen wordt meegenomen in de berekening van het energielabel

Hoe minder fossiele energie uw woning gebruikt, hoe beter uw energielabel. Hierbij is G het slechtste energielabel en A⁺⁺⁺ het beste. Fossiele energie komt van kolen, olie en aardgas. **Uw woning gebruikt 195,63 kWh/m² fossiele energie per jaar. Dit komt overeen met 36,75 kg CO₂/m² per jaar.** De hoeveelheid fossiele energie die uw woning gebruikt, hangt af van de isolatie, de aanwezige installaties en de compactheid van uw woning. Hoe compacter een woning is, des te lager is de waarde voor de compactheid. Een compacte woning heeft relatief weinig buitenmuren en verliest daardoor minder energie. Het gebruik van hernieuwbare energie – denk aan zonnepanelen, zonneboilers en warmtepompen – vermindert ook de fossiele energie die u nodig hebt. Isolatie en hernieuwbare energie zijn nodig voor de transitie naar een duurzame gebouwde omgeving tot 2050. Heeft u nog een aardgas aansluiting voor verwarming van uw woning, dan moet u zich voorbereiden op deze overgang. Op dit energielabel vindt u adviezen hoe u dit kunt doen.

195,63 kWh/m² per jaar

G	F	E	D	C	B	A	A ⁺	A ⁺⁺	A ⁺⁺⁺	A ⁺⁺⁺⁺
380	335	290	250	190	160	105	75	50	0	

Hoe is het energielabel berekend? Hierbij is uitgegaan van een gemiddeld aantal bewoners, gemiddeld bewonersgedrag en het gemiddelde Nederlandse klimaat. Het energiegebruik voor huishoudelijke apparatuur – zoals tv, wasmachine en koelkast – telt niet mee. Dit is omdat het energielabel alleen gaat over hoe energiezuinig de woning zelf is. Het energiegebruik op het energielabel is daarom niet hetzelfde als het elektriciteitsverbruik op uw energierekening.

3Daken

Hieronder ziet u de oppervlakken en R_c -waarden (isolatiewaarden) van de daken van uw woning. Hoe hoger de R_c -waarde, hoe beter de isolatie. Niet of slecht geïsoleerde delen zijn rood gemarkeerd.

Zuidoost

Opp. 0 8 R_c
21,6 m² 2,00

Noordwest

Opp. 0 8 R_c
40,4 m² 2,00

Toelichting

Daken kunnen bestaan uit horizontale of hellende delen. De bovenkant van een dakkapel wordt ook beschouwd als een dak. De isolatiewaarde van daken wordt uitgedrukt in een R_c -waarde. Hoe hoger de R_c -waarde, hoe beter de isolatiewaarde. Een hogere isolatiewaarde houdt de warmte beter in de woning in de winter. Met dakisolatie blijft vooral de bovenverdieping ook in de zomer koeler. Hoe groter het dak, hoe meer effect een goede of slechte isolatiewaarde heeft op de energetische kwaliteit van uw woning.

Dankzij goede dakisolatie verliest uw woning minder warmte. U bespaart op uw energiekosten en vermindert de uitstoot van het broeikasgas CO₂. Afhankelijk van het type dak, schuin dak met pannen of een plat dak, is isoleren aan de binnenkant of buitenkant mogelijk. Het juiste gebruik van dampremmende folie is daarbij een middel om vocht en houtrot in het dak te voorkomen.

Meer informatie over energiebesparende maatregelen vindt u op www.verbeterjehuis.nl

Als uw dakbedekking aan vernieuwing toe is of u wilt het dak na-isoleren, isoleer dan meteen richting de streefwaarde ($R_c 8 \text{ m}^2\text{K/W}$).

5Ramen

Hieronder ziet u de oppervlakken en U_w -waarden (isolatiewaarden) van de ramen van uw woning. Hoe lager de U_w -waarde, hoe beter de isolatie. Niet of slecht geïsoleerde delen zijn rood gemarkeerd.

Zuidoost

Opp.	0	7	U_w
3,2 m ²			2,9
1,8 m ²			2,9
1,1 m ²			2,9
1,0 m ²			2,9
1,0 m ²			2,9

Noordwest

Opp.	0	7	U_w
3,5 m ²			2,9
1,0 m ²			2,9
0,4 m ²			2,9
0,4 m ²			6,2

Toelichting

Dit betreffen alle ramen aan de buitenzijde van uw woning. Ook een buitendeur met veel glas (denk aan een balkondeur of keukendeur) telt voor het energielabel als een raam. Bij het bepalen van de isolatiewaarde van ramen, wordt gekeken naar de combinatie van het glas met het kozijn. De isolatiewaarde van ramen wordt uitgedrukt in de U_w -waarde. Hoe lager de U_w -waarde, hoe beter de isolatie is. HR⁺⁺-glas en triple-glas hebben een lage U_w -waarde en houden de warmte beter in de woning dan enkel glas en gewoon dubbel glas. Hoe groter de oppervlakte van de ramen in uw woning, hoe meer effect een goede of slechte isolatiewaarde heeft op de energetische kwaliteit van uw woning.

Door goed isolerend glas, zoals HR⁺⁺-glas, vacuümglas of triple (3-voudig) glas, verliest uw woning

1,0 m² 2,9
1,0 m² 2,9

0,4 m² 6,2

Toelichting

Dit betreffen alle ramen aan de buitenzijde van uw woning. Ook een buitendeur met veel glas (denk aan een balkondeur of keukendeur) telt voor het energielabel als een raam. Bij het bepalen van de isolatiewaarde van ramen, wordt gekeken naar de combinatie van het glas met het kozijn. De isolatiewaarde van ramen wordt uitgedrukt in de U_w -waarde. Hoe lager de U_w -waarde, hoe beter de isolatie is. HR⁺⁺-glas en triple-glas hebben een lage U_w -waarde en houden de warmte beter in de woning dan enkel glas en gewoon dubbel glas. Hoe groter de oppervlakte van de ramen in uw woning, hoe meer effect een goede of slechte isolatiewaarde heeft op de energetische kwaliteit van uw woning.

Door goed isolerend glas, zoals HR⁺⁺-glas, vacuümglas of triple (3-voudig) glas, verliest uw woning minder warmte. U bespaart op uw energiekosten en vermindert de uitstoot van het broeikasgas CO₂. Ook verhoogt goed isolerend glas het comfort in de woning. U heeft geen tocht en kou bij de ramen en geen condens aan de binnenkant van het raam. Door goed isolerend glas hoort u ook minder geluid van buiten.

Meer informatie over
energiebesparende
maatregelen vindt u op
www.verbeterjehuis.nl

Als uw kozijnen aan vervanging toe zijn, is dat het ideale moment om de kozijnen en het glas in één keer goed te isoleren. Kies dan meteen voor een oplossing die richting de streefwaarde gaat (U_w van 1 W/m²K).

"Woont u in een monument? Dan zijn misschien niet alle verbeteradviezen voor uw woning mogelijk of is een specifieke aanpak nodig. Kijk voor meer informatie op www.cultureelerfgoed.nl/duurzaam"

Vermelding op het vernieuwde energielabel vanaf mei 2026

Monumenten in het BRL9500-MWA

- Twee uitvoeringsrichtlijnen: ISSO protocol voor het MWA (75.2 en 82.2) en URL 2001 DuMo-advies van stichting ERM (Erkende Restauratiekwaliteit Monumentenzorg).
- DuMo gericht op verduurzaming, met behoud van de monumentale waarden. Niet alles is mogelijk!
- Systematische koppeling ontbreekt tussen de rekenkundige energiestaat via NTA 8800/MWA en de monumentale randvoorwaarden en afwegingsprincipes zoals gehanteerd binnen DuMo.
- Streven is om te integreren door DuMo als verplichte voorfase bij MWA in te voeren.

Menu

Energielabel
monumenten
(professionals)

Energielabel
monumenten
(eigenaren)

Hoe verduurzamen
monument

(Leeg)

Samenvatting

Afsluiting

Energielabel bij monumenten

Voor eigenaren

Menu

Energielabel
monumenten
(professionals)

Energielabel
monumenten
(eigenaren)

Hoe verduurzamen
monument

(Leeg)

Samenvatting

Afsluiting

(Hoofdstuk)

(Ondertitel)

Menu

Energielabel
monumenten
(professionals)

Energielabel
monumenten
(eigenaren)

Hoe verduurzamen
monument

(Leeg)

Samenvatting

Afsluiting

Hoe verduurzamen **Monumenten**

“

"Erfgoed geen barrière, maar onderdeel van de oplossing. Verduurzaming van monumenten vraagt om maatwerkoplossingen, maar de overtuiging is dat ook monumenten kúnnen en móeten verduurzamen."

”

Uitgangspunt Routekaart Duurzaam Erfgoed

Afwegingskader Verduurzaming Monumenten

Noodzaak om de verduurzaming
van monumenten te versnellen

Helderheid aan de voorkant wat er
wel en niet kan qua verduurzaming

Meer uniformiteit bij
vergunningverlening

Behoud van monumentale waarden

Ga naar rapport

Dakisolatie

Vensterisolatie

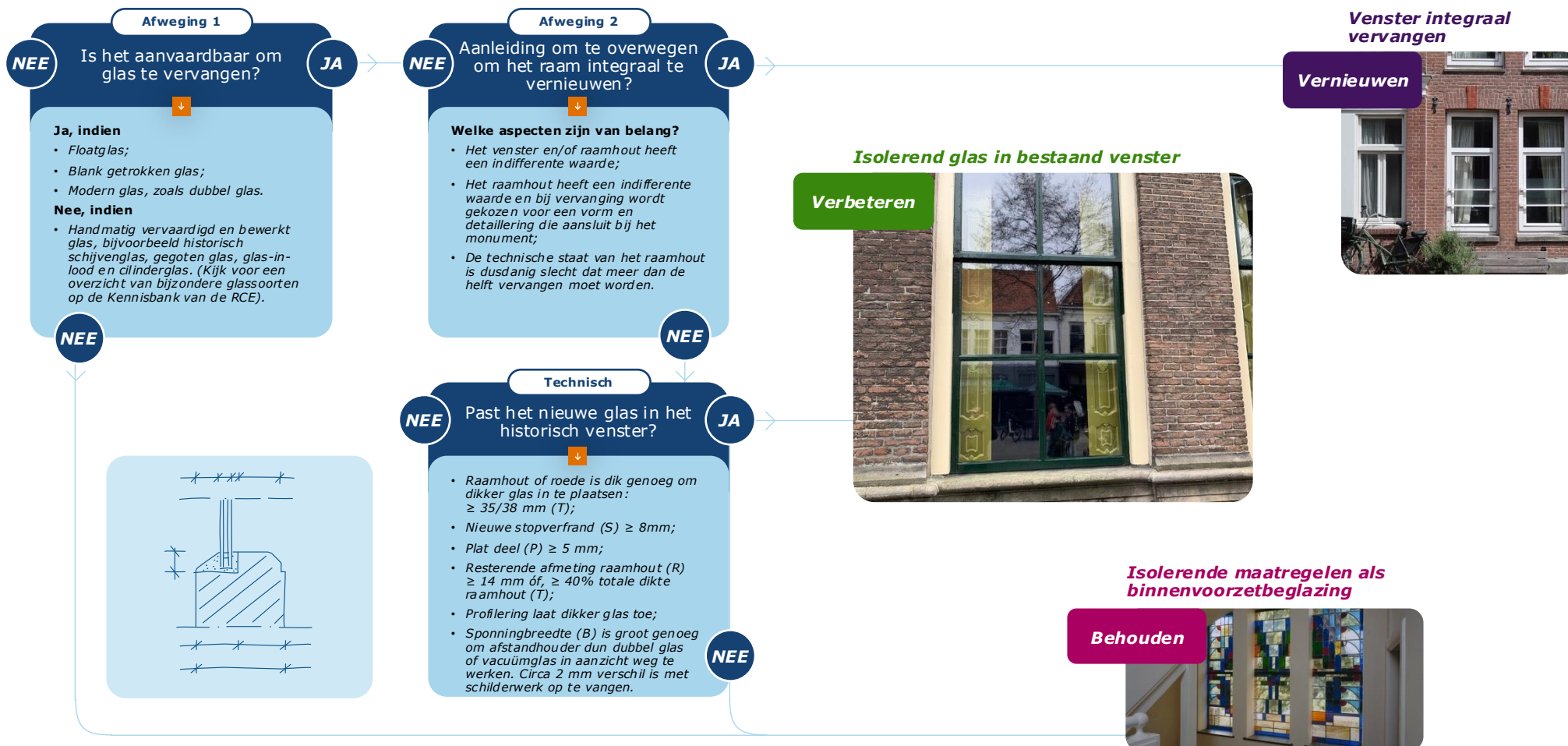
Gevelisolatie

Vloerisolatie

Vensterisolatie

Categorieën Vensterisolatie

1

Isolerend glas in
bestaand venster

Verbeteren

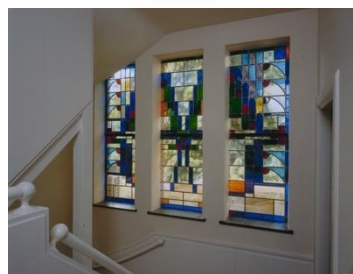
2

Venster integraal
vervangen

Vernieuwen

3

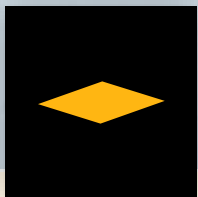
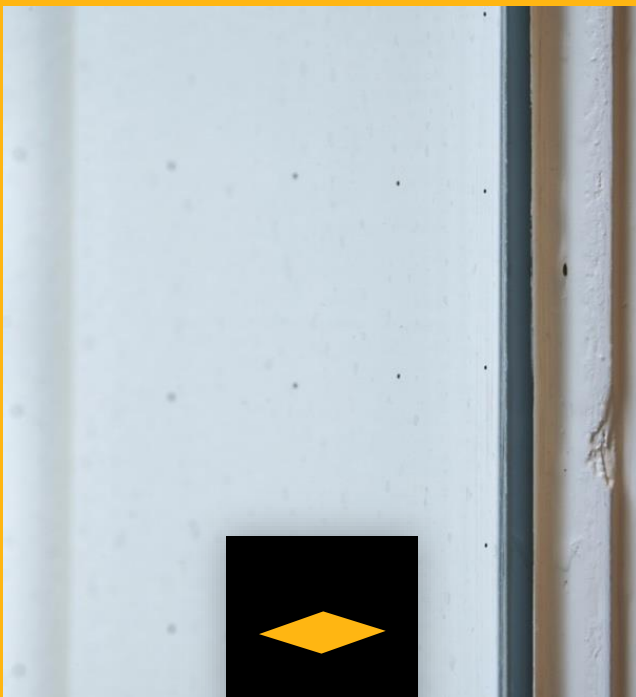
Isolerende
maatregelen als
binnenvoorzet-
beglazing

Behouden

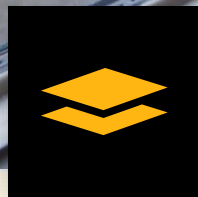

Oplossingen categorie 'Verbeteren'

Vacuümglas

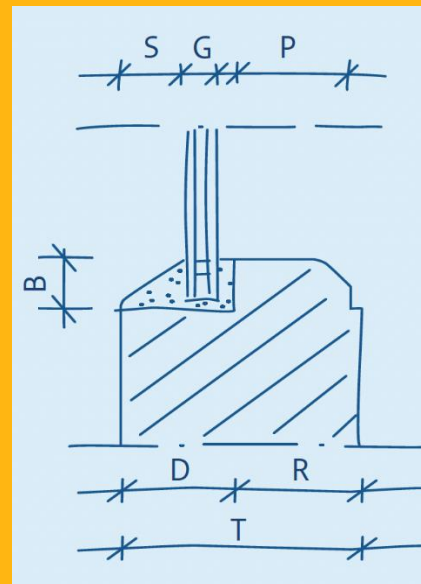
Dun dubbelglas

**Gelamineerd
isolatieglas**

Dun dubbelglas

- › Behoud van oorspronkelijke uitstraling en detaillering van historische ramen (roeden, raamhout en kozijn).
- › Voorwaarden aan de diepte dat er maximaal uitgefreesd mag worden om dun dubbelglas te kunnen plaatsen.
- › Bij voorkeur donkere afstandhouders.
- › Stopverf niet vervangen door glaslatten.
- › Buitenbeglazing niet vervangen door binnenbeglazing.
- › Combineer met kierdichting.
- › Bijzonder hang- en sluitwerk dient behouden te blijven.

NB. Compleet overzicht in Afwegingskader!!

Oplossingen categorie 'Behouden'

Binnenvoorzetraam

Glasfolie

Kozijn- of raamfolie

Binnenvoorzetraam

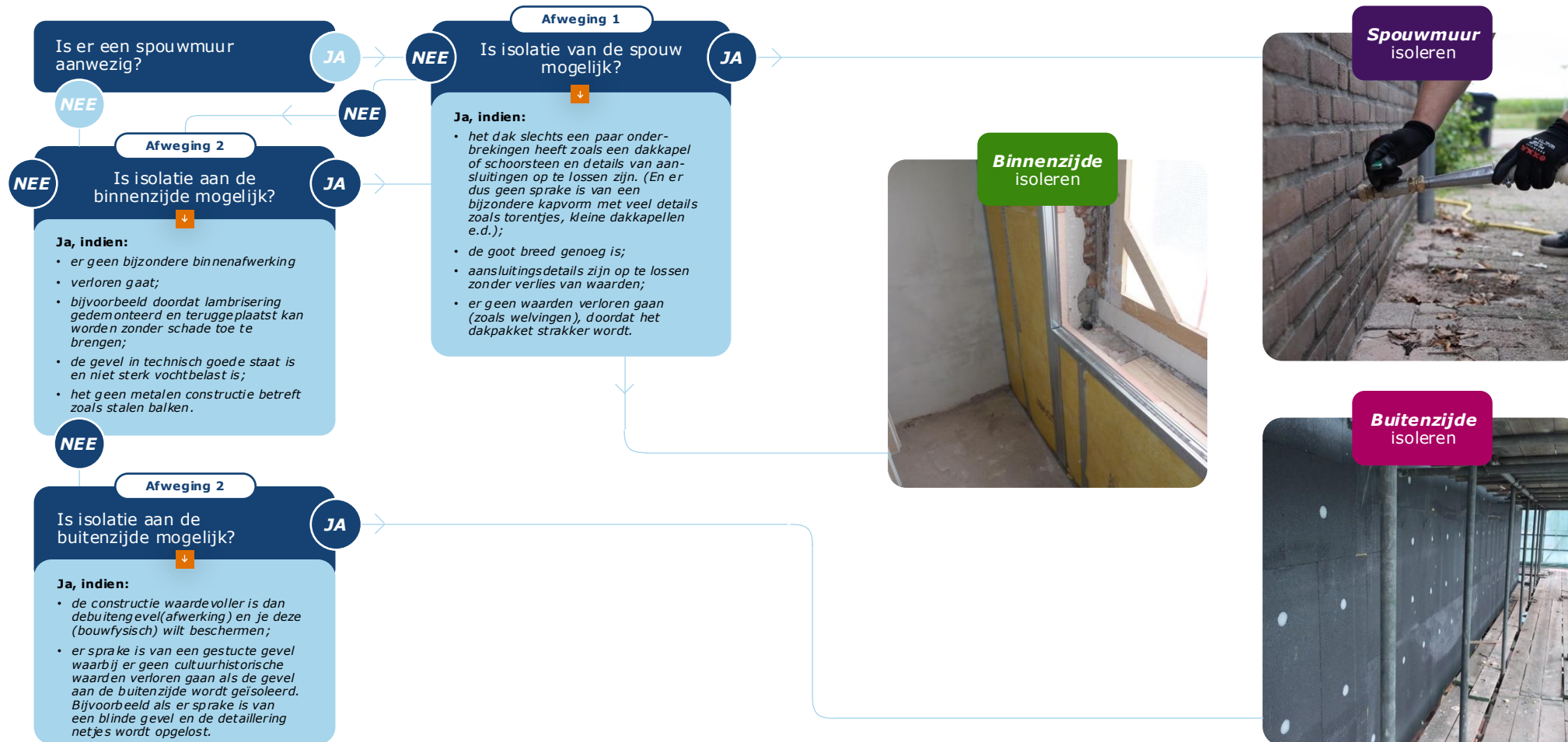
- › De indeling mag niet conflicteren met de indeling van het bestaande raam.
- › Zorg voor luchtdichte afwerking aan de binnenzijde om te voorkomen dat er vochtige binnenlucht in de spouw komt.
- › Ventileer de spouw met buitenlucht.
- › In bijzondere interieurs is een binnenvoorzetraam soms niet wenselijk vanwege de (visuele) verstoring van het historisch interieur.
- › Pas op met zonwerende coatings, in verband met het risico op thermische breuk.

NB. Compleet overzicht in Afwegingskader!!

Gevelisolatie

Categorieën Gevelisolatie

1

Isoleren

Spouwmuur

2

Isoleren

Binnenzijde

3

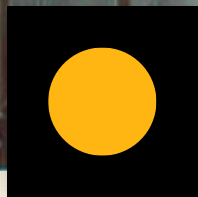
Isoleren

Buitenzijde

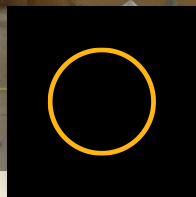
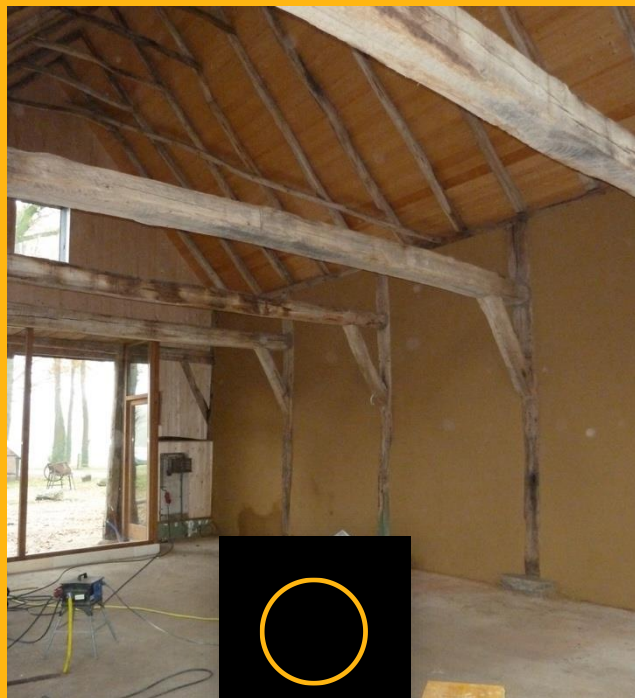

Oplossingen 'Binnenzijde isoleren'

Dampdicht isoleren

**Dampopen capillair
actief isoleren**

Isolatie binnenzijde gevel

- › Isoleren kan alleen wanneer de bestaande gevel in goede technische staat verkeert.
- › Dampdichte voorzetwand: De dampremmer dient luchtdicht te worden aangebracht op aansluiting op kozijnen, balklagen, etc.
- › Het risico op condensatie wordt voorkomen door rondom balkkoppen 20 cm vrij te laten van isolatiemateriaal.
- › Vochtbelaste gevels lenen zich niet voor dampdicht isoleren. Kies in dat geval voor een dampopen capillair actief systeem.
- › Monumentale interieuronderdelen, zoals lambriseringen, plafondlijsten, wandbespanning e.d. mogen niet aan het zicht worden onttrokken.

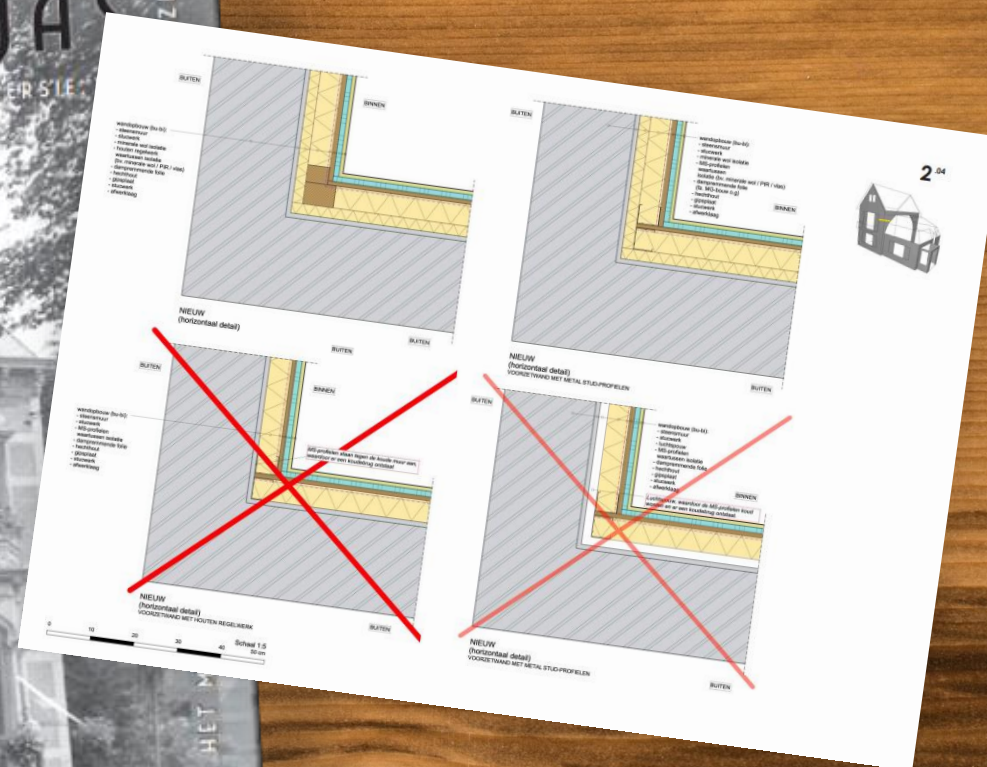
NB. Compleet overzicht in Afwegingskader!!

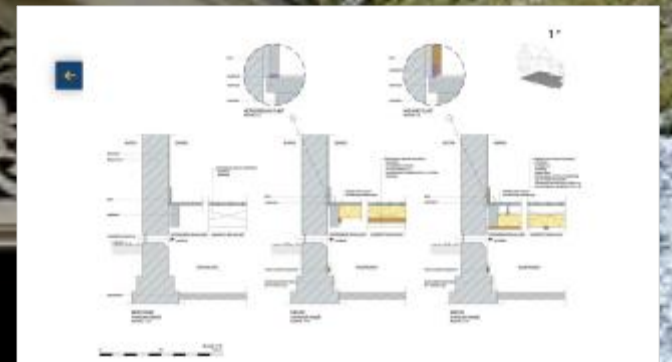
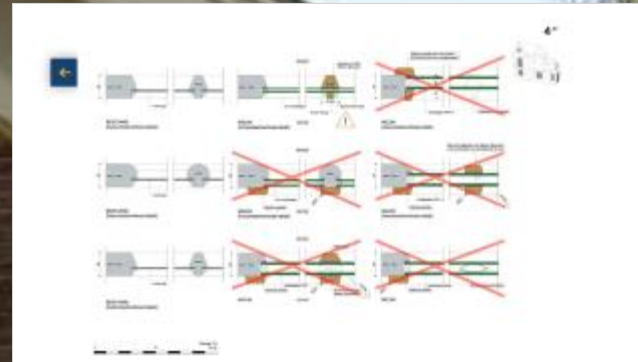
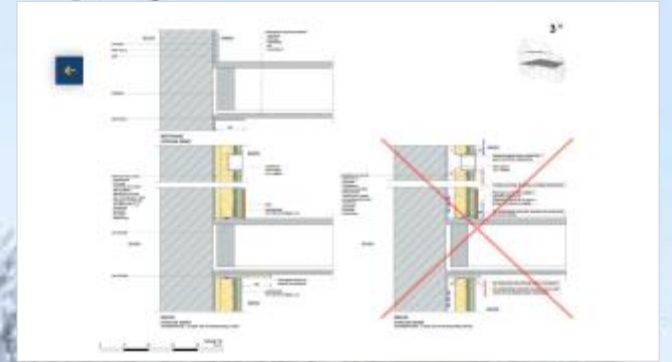
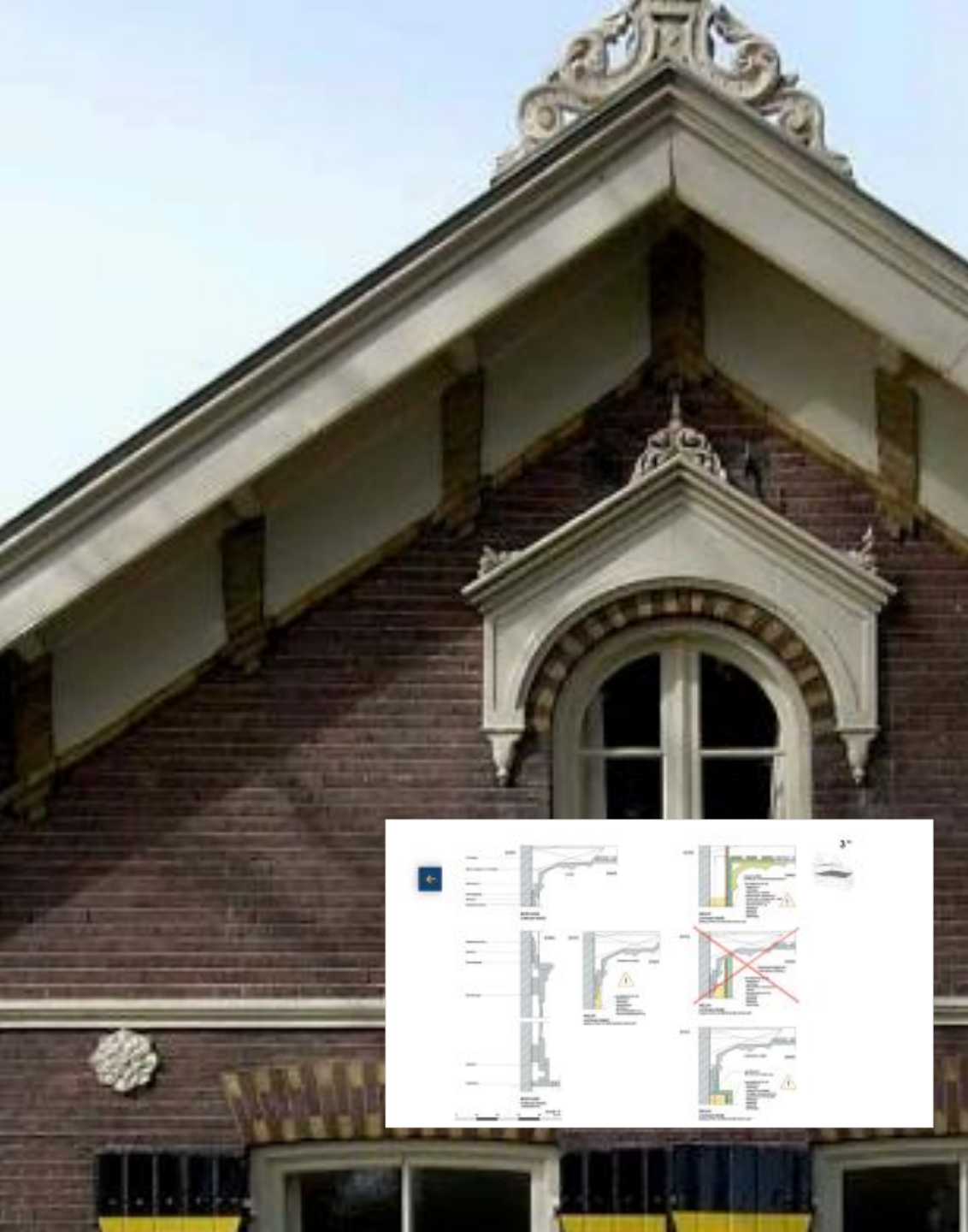

Detailboek Verduurzaming Monumenten

Downloaden

Promovideo

Advieslijn zonnepanelen

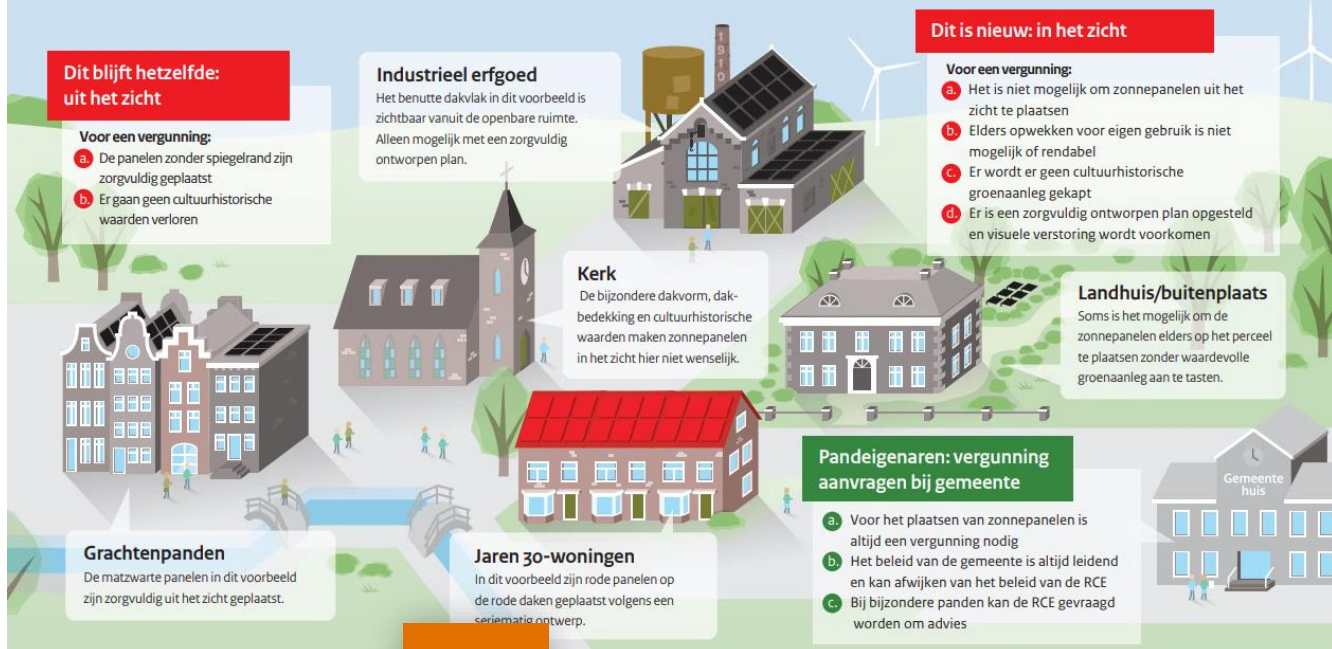
- > Sinds 2020 vanuit RCE verruimde mogelijkheden voor plaatsing van zonnepanelen op monumenten, maar check altijd gemeentelijk beleid!
- > Uit het zicht vrijwel altijd mogelijk. Uitzonderingen bij bijzondere daken en/of dakbedekking.
- > In het zicht onder voorwaarden van een zorgvuldig ontworpen plan, zodat er geen sprake is van een onevenredige visuele verstoring van het monument of zijn omgeving.

 Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Meer mogelijkheden voor zonnepanelen op erfgoed

Gemeenten hebben de mogelijkheid een vergunning te verlenen voor het plaatsen van zonnepanelen op erfgoed **in het zicht**, als plaatsing uit het zicht niet mogelijk is. De criteria voor het verlenen van een vergunning zijn voortaan de mate van visuele verstoring van het erfgoed en of er sprake is van een zorgvuldig afgewogen ontwerp. Dat staat in het nieuwe adviesbeleid van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE). Zo kunnen gemeenten bijdragen aan het landelijke beleid dat past binnen het Klimaatakkoord.

Dit blijft hetzelfde: uit het zicht

Voor een vergunning:

- a. De panelen zonder spiegelrand zijn zorgvuldig geplaatst
- b. Er gaan geen cultuurhistorische waarden verloren

Industrieel erfgoed

Het benutte dakvlak in dit voorbeeld is zichtbaar vanuit de openbare ruimte. Alleen mogelijk met een zorgvuldig ontworpen plan.

Kerk

De bijzondere dakvorm, dakbedekking en cultuurhistorische waarden maken zonnepanelen in het zicht hier niet wenselijk.

Grachtenpanden

De matzwarte panelen in dit voorbeeld zijn zorgvuldig uit het zicht geplaatst.

Jaren 30-woningen

In dit voorbeeld zijn rode panelen op de rode daken geplaatst volgens een seriematig ontwerp.

Dit is nieuw: in het zicht

Voor een vergunning:

- a. Het is niet mogelijk om zonnepanelen uit het zicht te plaatsen
- b. Elders opwekken voor eigen gebruik is niet mogelijk of rendabel
- c. Er wordt er geen cultuurhistorische groenaanleg gekapt
- d. Er is een zorgvuldig ontworpen plan opgesteld en visuele verstoring wordt voorkomen

Landhuis/buitenplaats

Soms is het mogelijk om de zonnepanelen elders op het perceel te plaatsen zonder waardevolle groenaanleg aan te tasten.

Pandeigenaren: vergunning aanvragen bij gemeente

- a. Voor het plaatsen van zonnepanelen is altijd een vergunning nodig
- b. Het beleid van de gemeente is altijd leidend en kan afwijken van het beleid van de RCE
- c. Bij bijzondere panden kan de RCE gevraagd worden om advies

Ga voor alle voorwaarden Ga naar de website erfgoed.nl/duurzaam

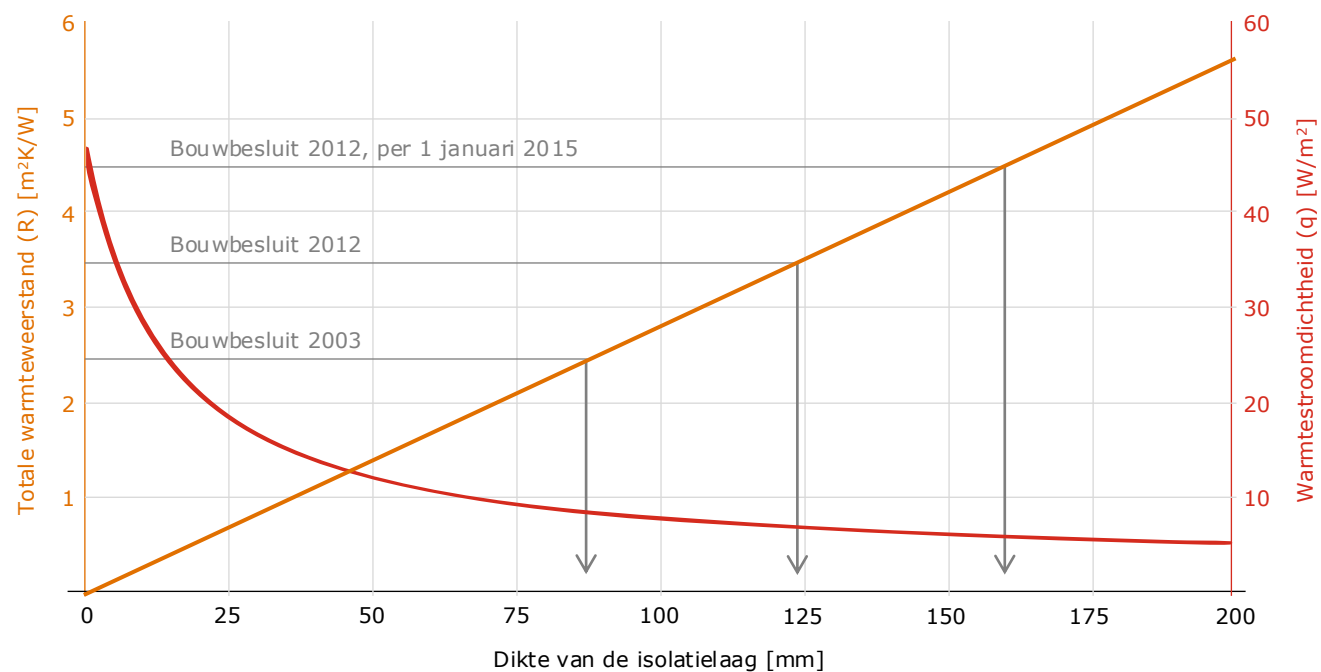
Ga naar de website

Kennisbank, infographics en instructievideo's

Dikte isolatie i.r.t. isolatiewaarde

Richtlijnen ERM

Ga naar de website

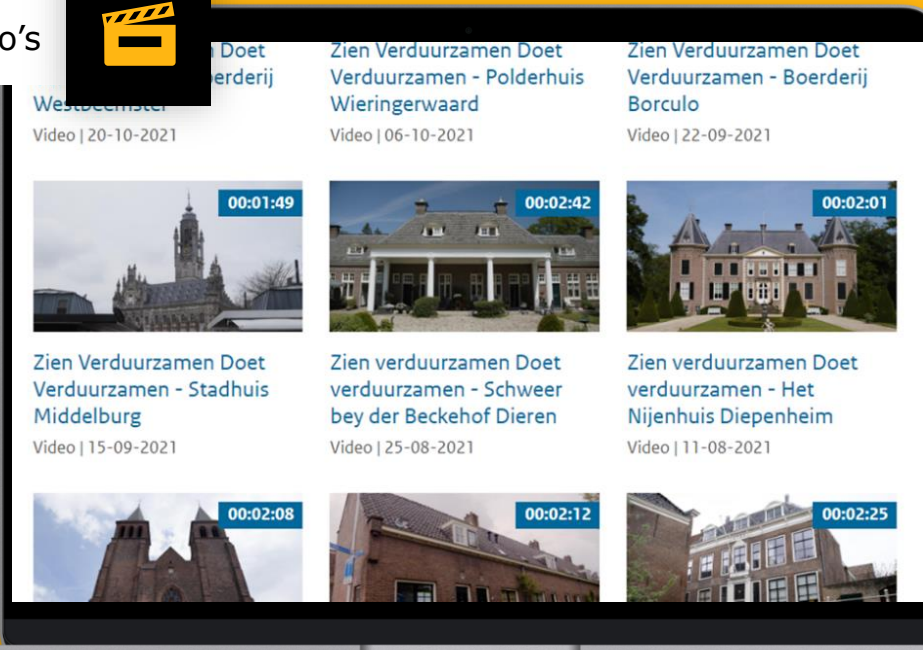

Videoserie

**Zien Verduurzamen,
Doet Verduurzamen**

Meer video's

Huis op de Spuibrug Middelburg

Het Huis op de Spuibrug in Middelburg uit 1720 is door eigenaar Rutger Batenburg twee keer verbouwd in twintig jaar. De tweede keer lag het accent op verduurzaming. De grootste winst is daarbij behaald door het hergebruik van het soms 17e eeuwse glas in het dubbele glas. Onder de oorspronkelijke vloerplanken is verder nieuwe isolatie gekomen, wat het comfort van het huis vergroot heeft. Het is nog niet af, maar wat bereikt is, daar is deze eigenaar zeer trots op.

Samenvatting

Ook monumenten
moeten en
kunnen
verduurzamen

Met oog vóór
en behoud ván
cultuurhistorische
waarden

Elk monument
is uniek met
specifieke
kenmerken

Juiste balans
tussen
verduurzaming en
monumentale
waarden

Maatwerkadvies
is ons devies

VOOR MEER INFORMATIE:

cultureelerfgoed.nl

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

Vragen?

Bedankt voor uw aandacht

www.cultureelerfgoed.nl/duurzaam

F.Buchner@cultureelerfgoed.nl

Frank Buchner